

VÄST SAHARA

Nr 1 2015 Pris 30 kronor

Minskat svenskt bistånd? 4

Uppdrag i Sahara 6

Böckerna kom till öknen 10

**..ABIDA
TRÄNAR.
ICKEVÅLD**

Utges av
Föreningen Västsahara

och utkommer med fyra
nummer per år.

ISSN 1652-2052

**Ansvarig utgivare
och redaktör:**

Lena Thunberg

Redaktionsråd:

Kerstin Bjurman

Ulla-Karin Karlson

Natasa Mirošević

Arto Valtonen

Monica Zak

Grafisk form:

Tidningsform & Textfason

Layout:

Ulla-Karin Karlson

Adress:

Västsahara

c/o Afrikagrupperna

Linnégatan 21,

413 04 Göteborg

Telefon:

070 - 475 46 45

Hemsida och facebook:

www.vastsahara.net

facebook.com/

tidskriftenvastsahara

E-post:

vastsahara@brevet.nu

Prenumerationer:

Privatperson: 125:-

Stödprenumeration: 145:-

Organisationer: 150:-

Utländsk prenumeration: 200:-

Plusgiro:

20 40 03 - 8

Föreningen Västsahara:

Natasa Mirošević

e-post:

natasa.mirosevic@gmail.com

Omslagsbilder:

Framsida: Abida Mohamed

i flyktinglägren.

Bild: Milosz Kusz

Baksida: Sidahmed

i flyktinglägren.

Bild: Natasa Mirošević

Presslagd: Februari 2015

Tidskriften Västsahara får

bidrag av Statens kulturråd

och Fredsmiljonen Folke

Bernadotteakademien.

Vill du veta mer? Tidskriften Västsahara: www.vastsahara.net VästsaharaAktionen: 27 medlemsorganisationers kampanjsida,

www.vastsaharaaktionen.se Arso: Bakgrund och nyheter på engelska, www.arso.org Western Sahara Resource Watch: Nyheter och

information om Västsaharas naturresurser på engelska www.wsrw.org Støttekomiteen for Vest-Sahara: www.vest-sahara.no.

Polisario Front: Telefon 0739-056061 Informationsfoldrar (enstaka gratis): Västsahara finns inte på kartan 2014, Erkänn Västsahara! 2014,

Västsahara väntar på frihet 2013, Unga i öknen 2012, Muren, minorna, bomberna 2009, Ockuperat område 2008 och Västsahara 2006.

LÄSTIPS: Västsahara – Europas sista koloni i Afrika, L Thunberg, Föreningen Västsahara, 2013, 115 :- inkl moms. Beställ på www.vastsahara.net

Betyder det minskat humanitärt bistånd?

4

Icke-svar från UD om erkännande

5

Seriernas gerillakämpar

6

De tränar icke-våld för mänskliga rättigheter

8

"När böckerna kommer är det som regn i öknen"

10

S-kvinnornas vecka i Sahara

14

CUF: Erkänn Västsahara!

18

Erkänn Västsahara!

Sedan oktober 1975 pågår Marockos ockupation i stora delar av Västsahara. Det blir 40 år i år. Sedan 1991 pågår en avkoloniseringsprocess från FN:s sida. Den har gått helt i stå. Sedan 2004 vägrar Marocko att se ett självständigt Västsahara som ett alternativ i en folkomröstning. Sedan 2009 försöker FN:s generalsekreterares sändebud Christopher Ross få igång direkta förhandlingar mellan Marocko och Polisario.

Säkerhetsrådets beslut i april 2014 var att ge Christopher Ross i uppdrag att genom fortsatt skytteldiplomati och täta besök i regionen redovisa en slutlig värdering av dessa insatser i april 2015.

Sedan maj 2014 har Marocko stoppat besöken och resorna inte bara för Ross utan även för den nya särskilda FN-representanten och chef för MINURSO, kanadensiskan Kim Buldoc.

Flera FN-sändebud har avgått från sin post i protest. Blir Ross nästa?

I mars är Marockos kung värd för en internationell affärs- och politikerkonferens Crans Montana Forum "Fred och utveckling för Afrika" i Västsaharas andra ockuperade stad Dakhla. En oerhörd provokation som kraftfullt fördömts av Afrikanska Unionen.

Samtidigt pågår ständiga övergrepp mot den västsahariska befolkningen som fredliga protester mot ockupationen. I fängelserna har åtta politiska fångar dött 2014 under klara eller oklara omständigheter utan utredning.

I de västsahariska vattnen har amerikanska oljebolaget Kosmos Energy börjat provborra. En upprörd Hans Corell, FN:s tidigare rättschef, vänder sig nu till säkerhetsrådet och kräver agerande mot detta brott mot folkrätten.

Margot Wallström, det räcker inte med att fördöma provborrningen efter olja.

Verkställ riksdagsbeslutet snarast och erkänn Västsahara!

**LENA
THUNBERG**
redaktör för
tidskriften
Västsahara

EN HISTORIA AV VÅLD OCH SVEK

Västsahara är till två tredjedelar ockuperat av Marocko sedan 1975. De västsaharier som lyckades fly bor sedan dess i flyktingläger i Algeriet.

Västsahara, som var en spansk koloni, står på FN:s lista över områden som ska avkoloniseras. Sedan 1991 finns en FN-styrka på plats för att genomföra en folkomröstning om Västsaharas självständighet. Vapenvila råder mellan Marocko och den västsahariska befrielseströrelsen Polisario sedan dess. Någon folkomröstning har dock inte ägt rum på grund av Marockos vägran att acceptera ett självständigt Västsahara. Frankrike och USA är Marockos främsta supportrar.

År 2013 undertecknade EU ännu ett fiskeavtal med Marocko, där de västsahariska vattnen är inkluderade, vilket strider mot internationell lag.

Marocko är en av EU:s största mottagare av ekonomiskt stöd.

Sedan maj 2005 har det marockanska förtrycket mot den västsahariska befolkningen i de ockuperade delarna ökat.

SENASTE NYTT

Marocko stoppade FN-besök

Inga av de planerade rundturerna i regionen vid början av februari kunnat genomföras av Christopher Ross, FN:s generalsekreterares personliga sändebud samt Kim Buldoc, generalsekreterarens särskilda representant och chef för MINURSO. Marocko har förhindrat besöken. Kim Buldoc tillträdde sin tjänst i maj 2014 men har inte kunnat inrätta sitt kontor i El Aaiún.

Säkerhetsrådets uppdrag från april 2014 till Ross var att han i april 2015 ska lämna en slutlig utvärdering av sin skytteldiplomati under 2014 för en politisk lösning av Västsaharakonflikten.

Sedan 2007 har en process pågått för att starta FN-ledda förhandlingar mellan Marocko och Polisario. Den har alltså misslyckats. Flera tidigare FN-sändebud har avgått.

Vid tidigare rundturer har Christopher Ross besökt Marocko, den ockuperade delen av Västsahara, flyktinglägren, Algeriet, Mauritania. Representanterna för de permanenta medlemmarna i säkerhetsrådet Spanien, Frankrike, Storbritannien, Ryssland och USA har ibland också fått besök.

MINURSO-chefen Kim Buldoc besökte dock flyktinglägren i början av februari.

Finansmöte i Dakhla

12–14 mars organiserar Monacobaserade Crans Montana Forum en konferens för näringslivets och politikens toppar – denna gång i den ockuperade västsahariska staden Dakhla!

Värd är Marockos kung. Tema för denna internationella konferens är "Fred och utveckling för Afrika".

Afrikanska Unionen fördömer i hårda ord valet av Dakhla och uppmanar alla att bojkotta konferensen. Marocko är inte medlem i Afrikanska Unionen.

Kosmos började borra

I december började det amerikanska oljebolaget Kosmos Energy provborra efter olja utanför staden Boujdour i västsahariska vatten. Vattendjupet är mellan 50 och 3000 meter. Man beräknar att borra i tre månader. Oljeblocket är 7,3 miljoner acres (tunnland) stort.

Enligt Kosmos sker borrhandet enligt gällande lagar med partnern Marocko. Enligt folkrättsexperter är denna första borrhning efter olja på västsahariskt vatten ett brott mot internationell lag.

Pengarna i Schweiz

Den marockanske kungen Mohamed VI har ett hemligt konto i HSBC-banken i Schweiz på 9 miljoner dollar har granskande journalister avslöjat i februari. Det är en liten summa jämfört Forbes uppgift att kungens personliga förmögenhet 2014 är 2,1 miljarder dollar.

Hela kungafamiljens största värde finns dock i affärsföretaget SNI som sysslar med bankverksamhet, gruvdrift, energi, turism m.m.

Det är förbjudet för marockanska medborgare bosatta i Marocko att ha utländska bankkonton.

Hans Corell upprörd

– Jag har läst att Kosmos Energy anser att deras provborring efter olja följer mitt rättsliga utlåtande. Det är helt fel, säger en upprörd Hans Corell, tidigare rättschef för FN i en artikel i MEED i januari.

Corell vänder sig nu till FN:s säkerhetsråd och ber dem agera.

Enligt Corells "legal advice" till säkerhetsrådet i januari 2002 är "oljeletning eller oljeutvinning i strid med internationell lag, om det inte sker i enlighet med det västsahariska folkets önskan och intresse."

Tre mejl om makrill

Det har kommit tre mejl med nödrop från Hamida Abdullah som bor i flyktinglägret Boujdour och arbetar i lägret Smara.

I det första mejlet sänder han en hälsning till hela det svenska folket. "Speciellt är vi tacksamma för burkarna vi får med makrill," skriver han. "Makrillen är mycket eftersökt och älskad av alla här i lägren."

Det andra var ett nödrop. "Vi är oroliga eftersom vi inte fått några makrillburkar på flera månader. Som jag sagt till dig tidigare är det något som vi behöver, särskilt alla äldre och alla med anemi. Har hjälpen till oss blivit stoppad?"

Det tredje mejlet var mycket kort. Det kom den 22 januari. "Min fru låter hälsa att sista gången vi åt makrill var i slutet av oktober."

Text och bild: Monica Zak

Betyder det minskat humanitärt bistånd?

Praktisk Solidaritet är den paraplyorganisation som sedan länge kanaliserar Sveriges bistånd till de västsahariska flyktinglägren. Sedan flera år har det bestått av cirka 10 miljoner kronor per år och har till största delen gått till konserverad makrill, en burk, 425 gram per person och månad.

Makrillen är upphandlad från Kina, tidigare från Thailand. Makrillen, som är ett viktigt proteintillskott för flyktingarna, är omvittnat uppskattad.

Begagnade kläder, två kilo per år och per-

son, ingår också i stödet.

Sida har under den förra regeringen annonserat att detta stöd ska minska successivt med två miljoner kronor i två år tills man är nere på 6 miljoner. Det betyder 24 miljoner i stället för 30 miljoner under tre år.

– Inga beslut för 2015 är ännu tagna så jag kan inte kommentera mer än så, men det stämmer att Sida har indikerat en sänkning, säger Amira Malek Miller, handläggare på Sida.

Anledningen ska vara att biståndet är behovsbaserat och att det finns många humanitära kriser i världen just nu.

– Sida har dock kategoriserat Västsahara som en bortglömd kris, påpekar hon.

– Vi kommer att lämna in en ansökan på 10 miljoner per år som tidigare. Problemet nu är också att den granskning av vår verksamhet som Sida håller på med är försenad. Det betyder att det kan dröja sex månader, innan västsaharierna får någon makrill, säger Tommy Andersson på Praktisk Solidaritet.

– Eftersom granskningen lyfte en del brister inom organisationen är vi nu inne i en process för att ta ställning till hur vi kan gå vidare, säger Amira Malek Miller.

Text: Lena Thunberg

Tyst om utpekad svensk FN-tjänsteman

I förra numret skrev vi om läckta marockanska diplomatbrev i vilka det framgick att en svensk FN-anställd vid MR-kontoret i Genève (OHCHR) ska ha varit hemlig rådgivare åt Marocko. Tidskriften Västsahara har inte lyckats få fram några svar från UD eller FN om anklagelserna om den utpekade FN-tjänstemannen.

Från OHCHR har det meddelats att det är FN:s internrevision OIOS som sköter utredningen gällande det påstådda hemliga samarbetet mellan den svenske tjänstemannen på OHCHR och Marockos representation vid FN i Genève. Syftet med samarbetet ska ha varit att motarbeta Västsaharas krav om en MR-komponent till FN-missionen MINURSO. Tidskriften Västsahara fick detta svar från OIOS högste chef:

– Våra operativa strategier tillåter inte OIOS att lämna information om vad vi utreder. Därför får du fortsätta att fråga OHCHR i detta ämne, säger Carman L. Lapointe, chef för FN:s interna revision OIOS.

– I generella termer kan jag dock säga att när vi får uppgifter om exempelvis läckta hemliga dokument, så är det mycket svårt för OIOS att bevisa detta. OIOS har endast mandat att genomföra administrativa utredningar, och vi har mycket begränsade befogenheter. Om den misstänkte inte själv erkänner, eller om vi har ett e-postmeddelande som inte skickats från en FN-dator som vi kan undersöka, så har vi ingen behörighet att driva fallet vidare.

Svenska UD har inte heller någon ny information i frågan.

Carman L. Lapointe, chef för FN:s interna revision OIOS, kan inte uttala sig.

– Det har inte framkommit någon ny information i frågan sen din förra intervju. Vi hänvisar till FN:s MR-kontor (OHCHR) i Genève, som utreder frågan, skriver Johan Tegel på UD Press.

Efter flera påstötningar från Tidskriften Västsahara kommer följande svar från Rupert Colville på MR-kontoret i Genève:

– Som jag har sagt tidigare kan jag inte säga någonting så länge utredningen pågår.

Text: Arto Valtonen
Bild: UN Photo/Mark Garten

Wallström: Fel att borra

Vad gör Sverige för att förhindra provborring efter olja i Västsahara? frågade Lotta Johnsson Fornarve (V) utrikesministern i riksdagen i december.

”Den svenska regeringens linje och agerande inom Europeiska unionen och i Förenta Nationerna när det gäller Västsaharakonflikten utgår från folkrätten.

För att exploatering av naturresurser i Västsahara ska stå i överensstämmelse med folkrätten krävs, enligt det rättsliga utlåtandet från FN:s dåvarande rättschef Hans Corell år 2002, att sådan exploatering tillgodoser behoven och intressena hos den västsahariska befolkningen, inklusive att eventuella intäkter ska komma denna till del samt att det ska ske i enlighet med dess vilja.

Det var utifrån dessa kriterier Sverige valde att rösta nej till fiskepartnerskapsavtalet och dess protokoll mellan EU och Marocko både 2006 och 2013. Det är också utifrån denna bedömning som regeringen anser att Marocko inte har rätt att utnyttja de ändliga naturresurser som finns i Västsahara utan hänsyn till västsahariernas vilja.

Regeringen tar regelbundet upp frågan om Västsahara i den bilaterala dialogen med Marocko. Även inom ramen för EU:s associeringsavtal med Marocko sker en kontinuerlig dialog om utvecklingen i Västsahara och frågan diskuterades senast vid associeringsrådet med Marocko i december 2014”, svarade Margot Wallström 13 januari.

Däremot har inte Tidskriften Västsahara fått svar på frågan om när Sverige ska erkänna Västsahara. Det vill säga ett svar kom efter tre månader men det innehöll inte något svar på den ställda frågan.

Text: Lena Thunberg

Seriernas gerilla-kämpar

Janne Lundström och Ola Nyberg skrev och ritade Gerilla-serien i slutet av 1970-talet, som en reaktion mot dåtidens konservativa serier. ”Uppdrag i Sahara”, som speglar ockupationen av Västsahara, är fortfarande aktuell.

När läste jag serialbumen om läkaren Eva Svedberg och journalisten Anders Johnsson första gången? Förmodligen som tonåring. Vissa serierutor har etsat sig fast i minnet. I år fyller ockupationen av Västsahara 40 år och jag är betydligt äldre. Jag ringer stadsbiblioteket i Karlskrona och frågar om albumen. Bibliotekarien söker snabbt fram dem. ”Ja, Gerilla-serien, de finns kvar” säger hon. Fast numera ligger de i bibliotekets magasin.

Visst syns det att serialbumen lånats ut. Någon har kladdat grönt tusch på försättsbladet. Längst bak en datumstämpel i rött, ”17.12 79”. Snart befinner jag mig i det spännande äventyret, där Eva Svedberg och Anders Johnsson är huvudpersonerna. Det är en extremt skickligt gjord serie. Varje serieruta är som en liten vackert målad tavla.

Några dagar senare träffar jag Ola Nyberg och Janne Lundström, idag två äldre farbröder, i Stockholm. Det har gått 37 år sen ”Uppdrag i Sahara” gavs ut. Serialbumet påminner om att Västsahara varit ockuperat för länge.

– Jag var i Agadir när Gröna Marchen ägde rum. Efter ett tag började det läcka ut information om en regelrätt ockupation av Västsahara, berättar Janne Lundström.

Men det skulle dröja några år innan albumet om Västsahara kom till. Ola och Janne hade tidigt börjat kämpa för att skapa en svensk serievåg tillsammans med andra tecknare, fri från meningslöst våld, en sexistisk kvinnosyn och utan rasism. Janne var med och grundade Seriefrämjandet 1968 och började arrangera träffar.

– Vi bjöd in författare som Lennart Hellsing, PC Jersild, Harry Kullman och duktiga tecknare. Tanken var att dessa skulle samarbeta och att vi fick fram svenska serier av hög kvalitet, berättar Janne Lundström. Men de etablerade författarna nappade

inte, men det lossnade på en annan front. Förlaget Rabén & Sjögren utlyste en pristävling för bästa serie. Janne Lundström vann med ”Johan Vilde” ritad av Jaime Vallvé. Den berättar om en pojke som hamnar i den svenska slavhandeln i Afrika på 1600-talet. Lundström och Ola Nyberg deltog även med ”Uppdrag i Zimbabwe”, en serie om befrielsekampen i dåvarande Rhodesia. Tidningen Vi publicerade serien som följetong. Den gick även som album och den fick bra kritik.

– Jag hämtade inspiration och fakta från tidningsartiklar och böcker, berättar Janne Lundström.

En av sekvenserna i Zimbabwe-albumet är hämtad från en av Per Wästbergs böcker. Vita pojkar i en tågagn förnedrar de färgade tiggarna, som tror de ska få småmynt i sina utsträckta händer men istället får spottloskor.

Men det var mycket jobb minns Ola Nyberg som tidigare ritat 91:an Karlsson.

– Då var jag inte så rutinerad som tecknare. Det var dåligt betalt att vara serietecknare, så jag fick jobba extra för att få det att gå runt, berättar han.

Tidningen Vi ville något år senare ha en ny följetong. På sex veckor skulle de bli klara.

– Jag hade fortfarande Västsahara i bakhuvudet, så jag fick snabbt ihop första sidan som vi presenterade för tidningen Vi. Du vet, där den skadade västsahariern Bachir Ould Mohamed gömmer en glasburk i ökensanden i vilken han lagt en utriven sida av sitt

”Jag var i Agadir när Gröna Marchen ägde rum. Efter ett tag började det läcka ut information om en regelrätt ockupation av Västsahara, berättar Janne Lundström.”

Janne Lundström och Ola Nyberg visar Jens Orback originalteckningarna till Sveriges första politiska serialalbum.

pass. Då visste jag inte hur berättelsen skulle sluta, säger Janne Lundström.

Vi bläddrar i albumet. På den utrivna sidan finns uppgiften var västsahariernas väskor ligger. I väskorna finns de geologiska undersökningar som gjordes av den forna spanska kolonialmakten. En skattkarta till Västsaharas naturresurser.

– Det är skälet till att konflikten fortfarande inte är löst. Fosfaten och så håller Marocko nu på att leta olja utanför kusten, säger Ola Nyberg.

Efter det första albumet hade Lundström och Nybergs samarbete mognat. De båda visste hur en bra serie skulle göras. Med cliffhangers, dramatik och romantik.

– Ett fantastiskt samarbete, säger Janne Lundström.

I serien hittar journalisten Anders Johnsson västsahariernas blodiga pass av en slump i samband med att han bevakar konflikten. Han nämner senare detta fynd i sitt reportage. Västsahariernas pass stjäls kort därefter vid ett inbrott i Anders lägenhet. Samtidigt är läkaren Eva på väg till de västsahariska flyktinglägren där det råder brist på allt. Själv åker Anders till Marocko och träffar Informationsministeriet. I serialbumet från 1979 låter propagandan mot befrielseörelsen POLISARIO nästan exakt som den gör idag.

– Tanken var att serien skulle vara både undervisande och en äventyrsberättelse för

Papegojpinnen: En klassisk tortyrmetod i Västsahara. Serierutor som etsar sig fast.

vuxna och unga, säger Janne Lundström.

Det finns ett avsnitt i serien där en ung bartender fångas tillsammans med journalisten Anders. Västsahariern utsätts för tortyrmetoden ”Papegojpinnen”. Serierutorna kan få vem som helst att ansluta sig till Amnesty.

Vi får besök av Jens Orback, generalsekreterare för Olof Palmes Internationella

Center. Han har tillsammans med Västsaharas president skrivit debattartikel för att Västsahara ska erkännas som stat. Nu utbildar Palmecentret ungdomar och kvinnor i förvaltning och demokrati på Palmeskolan i flyktinglägret utanför Tindouf i Algeriet.

– Den här serieberättelsen är ett uttryck för en misslyckad världsordning och ett FN

som inte fungerar som vi önskar. Här kommer ett land undan med en ockupation. Förloarna är alla som kämpar för en rättvis och demokratisk världsordning. Så här får det inte lov att vara, säger Jens Orback.

Visst märks Olof Palmes närvaro. Han finns tecknad i en av serierutorna i ”Uppdrag i Zimbabwe” som ligger på bordet. Palmes röst och det stora ekonomiska stöd Sverige smugglade in till ANC var förmodligen avgörande för hela södra Afrikas frihet. Idag är det Jens Orback som håller liv i Palmes röst och patos.

– Jag läste nyligen ett av Palmes tal från 1971 där han talade om vikten av att vi alla beslutar om våra viktiga ödesfrågor tillsammans, i en världsregering som måste komma. Det går inte att stormakterna låter sina intressen styra. Vi behöver ett aktivare EU i de globala rättvisefrågorna och jag tycker vi börjar se vissa tecken, som hur EU agerar i Palestinafrågan. FN har fortfarande sina svårigheter, finns det inte enighet i säkerhetsrådet, så stoppas alla initiativ för Västsahara. Men det får inte vara de starkaste som bestämmer.

Jens Orback bläddrar samtidigt i ”Uppdrag i Västsahara”. Det är första gången han läser den.

– Det är mycket stridsscener. Vad visste ni om allt detta? frågar han serieskaparna.

Janne Lundström hämtade fakta från exempelvis Dagens Nyheter, som beskrev krigets tidiga skede. Men sedan 1991 råder det vapenvila. Konflikten har ändrat karaktär, och västsaharierna använder idag ickevåld och fredliga protester. Fotografen Anna Widoff berättar om sin resa i ockuperat område för ett halvår sen och hur våldsamt Marocko slog ner protesterna. Fullt synligt.

– Det finns en växande frustration bland västsaharierna, men jag tror att de har allt att vinna på att inte ta till vapen. Jag vet att västsahariernas president vill se ett svenskt erkännande. Vår regering inväntar i sin tur FN:s sändebud Christoffer Ross besked i april, säger Jens Orback.

Vad som händer i april är ovisst. I serialbumet från 1979 säger Polisario-soldaten Salek till journalisten Anders Johnsson: ”Vi vill inte bli sittande i läger i trettio år som palestinerna!”

– Jag saknar fler tecknade serier om globala frågor och mänskliga rättigheter, säger Jens Orback, när vi pratar om seriers kraft och roll i samhället.

– Idag är det de unga feministiska serieskaparna som hoppet står till, säger Janne Lundström.

Han och Ola Nyberg mejslade fram den starka hjälten Eva Svedberg i slutet på 1970-talet. Är det möjligen Evas 37-åriga dotter vi väntar på för upplösningen av ”Uppdrag i Sahara”?

**Text: Arto Valtonen
Bild: Anna Widoff**

Nya minolyckor

Två västsaharier skadades av klusterbomber nära Mijek i den befriade delen av Västsahara 2 februari. En vecka tidigare dödades en person nära Amgala, meddelar Västsaharas minröjarkontor. Enligt minröjarorganisationer finns det cirka sju miljoner landminor förutom stora mängder klusterbomber och oexploderad ammunition. De flesta minor placerades ut på tidigt 80-tal när Marocko byggde den 270 mil långa militära "muren". Marocko vägrar att skriva under konventioner mot minor och klusterbomber.

Nya massgravar

Kroppar efter sex försvunna västsaharier hittades i november av spanska experter i närheten av Amgala i den befriade delen av Västsahara. Den första massgravan hittades av samma team 2013. Identifiering av kropparna pågår.

Abdeslam Omar från anhörigorganisationen AFAPRE-DESA beklagar att det spanska medicinska teamet inte kan undersöka den Marocko-ockuperade delen av Västsahara, där de flesta massgravar finns.

Cirka 500 västsaharier är försvunna sedan ockupationen började 1975.

Politisk fånge död

En västsaharisk politisk fånge Abdelbagi Aliyen Antahah, 22 år, dog av tortyr i det ökända "Svarta fängelset" i El Aaiún 25 januari meddelar Västsaharas minister för ockuperat område.

Abdelbagi, dömd till ett och ett halvt års fängelse, ska ha lämnats isolerad i en cell efter att ha blivit medvetslös efter misshandel och tortyr.

Under de senaste två åren har åtta västsahariska fångar dött utan att de marockanska myndigheterna tagit några steg för att undersöka dödsorsaken.

AP-fond sålde Agrium

Sjunde AP-fonden uteslöt i december från sin aktieportfölj det kanadensiska bolaget Agrium på grund av "kränkning av mänskliga rättigheter genom import av fosfat från det ockuperade Västsahara".

Sedan tidigare har Sjunde AP-fonden sålt av aktieinnehav i följande fosfatimporterande bolag av samma skäl: kanadensiska/amerikanska Potash Corp of Saskatchewan och australiska Wesfarmers samt Incitec Pivot.

Samtliga bolag är konstgödningsproducenter.

Kristna Fredsrörelsen har sedan 2012 årliga utbildningar i ickevåld och mänskliga rättigheter. Nu finns en grupp som heter NOVA Sahara.

De tränar ickevåld för mänskliga rättigheter

Tillsammans med två spanska ickevåldstränare, Jesús och Ainhoa besökte jag de västsahariska flyktinglägren i början av november 2014. Vi skulle hålla workshop i ickevåldsstrategier- och metoder.

Workshopen riktade sig till unga människor som vill använda ickevåld som metod för västsahariernas kamp för självständighet. Under fyra dagar lärde sig deltagarna skillnaderna mellan strategier och metoder, beslutsfattande under press och hur man kan stödja varandra i att hantera svåra upplevelser såsom gripanden, våld och fängelsevistelser.

Under inledningen av träningen, fick de cirka 20 deltagarna också berätta för varandra varför de trodde på ickevåld som metod. Svaren var många, men det som etsade sig fast i mitt minne allra starkast var Ali Buzeids ord:

– Vi är ett litet folk och vi har inte råd att förlora människoliv i ett krig. Med ickevåld kan vi uppnå mer och förlora mindre liv.

Abida Mohamed är ordförande för den västsahariska ickevåldgruppen NOVA Sahara. Hon och de andra drygt 30 medlemmarna i gruppen har tagit aktiv ställning för ickevåldet som mål och medel i västsahariernas

nas kamp för självbestämmande och frihet. Gruppen får stöd av, bland andra, Kristna Fredsrörelsen som sedan 2012 har hållit årliga utbildningar i ickevåldets teori och praktik samt i mänskliga rättigheter och MR-rapportering i de västsahariska flyktinglägren.

Genom utbildningarna och ett begränsat ekonomiskt stöd för gruppens fungerande har de unga människor som ingår i NOVA bland annat kunnat vidareutbilda högstadies- och gymnasieungdomar i barns rättigheter samt genomföra en studie om unga västsahariernas syn på rätten till arbete.

Abida Mohamed, NOVA Sahara.

Ali Buzeid, deltagare i workshopen.

Milosz Kusz, Kristna Fredsrörelsen.

Jesus Castañar och Ainhoa Adcasso, ickevåldstränare från Spanien.

Gruppen deltar också i det som kallas för "Plataforma gritos conta el muro" (ungefär Plattformen för ropen mot muren). Tillsammans med andra aktivister genomför plattformen månatliga demonstrationer mot "skammens mur" – den drygt 200 mil långa befästa och minerade sandmur som Marocko låtit uppföra och som delar landet och folket. Fyra av medlemmarna i NOVA ingår också som representanter för det civila samhället i den nyligen bildade nationella människorättskommissionen i SADR (Saharawi Arab Democratic Republic). Kommissionen heter CONASADH (Comisión Nacional Saharaui de Derechos Humanos).

NOVA har på kort tid kommit att bli en allt viktigare aktör i lägren. Men de arbetar i motvind.

– Frustrationen bland unga människor i flyktinglägren ökar för varje dag som går. Merparten av ungdomarna vill att vi går ut i krig igen. Förtroendet för det internationella systemet är obefintligt och vi ser hur våra vänner och familjer på ockuperat ter-

ritorium blir fängslade och misshandlade av marockansk säkerhetstjänst medan omvärlden tiger, säger Abida Mohamed.

Att förtroendet för omvärldens förmåga att hitta en lösning på Västsaharakonflikten är lågt bland de unga är inte särskilt konstigt. Den folkomröstning som skulle ägt rum 1992 är 23 år senare fortfarande bara en chimär. Rapporterna om MR-övergrepp på av Marocko ockuperat västsahariskt territorium fortsätter att strömma in. Den fredsbevarande styrkan MINURSO har fortfarande inget mandat att observera situationen för de mänskliga rättigheterna och Västsaharas naturresurser plundras dagligen i strid med folkrätten.

Den internationella solidaritetsrörelsen med Västsahara har framförallt fokuserat på situationen när det gäller de mänskliga rättigheterna på av Marocko ockuperat västsahariskt territorium. Detta är förstås rimligt med tanke på hur dramatisk den situationen är. Samtidigt får vi inte glömma bort att ett livskraftigt civilsamhälle och starka institutioner till skydd för de mänskliga rättigheterna är vik-

tiga grundbultar i ett demokratiskt samhälle.

Bildandet av den nationella kommissionen för de mänskliga rättigheterna och det faktum att det civila samhället finns representerat där är därför väldigt glädjande. Kommissionens arbete för att harmonisera SADR:s lagstiftning med internationella MR-konventioner, observera situationen för de mänskliga rättigheterna i flyktinglägren och de områden som kontrolleras av POLISARIO samt verka för en MR-kultur i SADR är mycket viktigt. Den nationella MR-kommissionen i SADR ger en strimma av hopp.

Detta särskilt i en tid då frustrationen över sakernas tillstånd i flyktinglägren ökar och det säkerhetspolitiska läget i Sahel-regionen blir alltmer komplicerad.

Samtidigt behöver starka institutioner också resurser för att fungera. Resurser som i dagsläget inte riktigt finns i de västsahariska flyktinglägren. Biståndsvolymerna har minskat till följd av den ekonomiska krisen i Europa och de små resurser som finns går till att försöka täcka de grundläggande behoven av mat och sjukvård.

I en sådan situation – när resurserna blir färre och förtroendet för det internationella samfundet minskar samtidigt som krigsvindarna blåser för fullt i hela Sahelregionen, är det viktigt att vi inte glömmar de modiga unga människor som vill fortsätta driva kampen för självbestämmande och frihet med ickevåldsliga medel. De förtjänar vårt – och många andras stöd.

Text och bild: Milosz Kusz, programsekreterare för Västsahara på Kristna Fredsrörelsen

Bibliotekschefen Hamida Abdulla tog dessa bilder i januari 2015 med mobilkamera. Barnen sitter i sanden utanför en av lägrens bokbussar i Boujdor och läser Spökboken av Monica Zak.

”När böckerna kommer är det som regn i öknen”

Nu är de sista böckerna som finansierats av föreningen BiS (Bibliotek i Samhälle) framme i lägren. Det är min spöksamling ”Den sjungande dödskallen” som på arabiska heter Kitab el Achabah (Spökboken).

523 böcker räckte de sista insamlade pengarna till. Och med det har BiS avslutat sitt fyraåriga projekt med böcker på arabiska till flyktningbarnen.

– När det kommer böcker från Sverige på arabiska är det som när det regnar i öknen, säger bibliotekschefen Hamida Abdulla i Smara. Vi blir så glada. Böckerna öppnar fönster mot andra världar för oss, det behöver vi som lever instängda här sedan 40 år tillbaka.

De sju första historierna i Spökboken hörde jag och Kim Naylor när vi besökte en av lägrens internatskolor. Vi skulle göra reportage om en av pojkarna som studerade där. När jag frågade vad de gjorde på kvällarna berättade pojkarna att de hade en tv som drevs med solceller så de kunde se video.

Men videon fungerar nästan aldrig.

– Vad gör ni då? undrade jag.

– Det gör inget, för vi har abdelai.

Jag förstod inte vad abdelai var för något så jag blev tvungen att fråga. Då pekade man på en av pojkarna. Han var Abdelai. Och Abdelai var deras historieberättare. Varje gång videon strejkade, och det var ganska ofta, berättade Abdelai spökhistorier.

Jag drog iväg med Abdelai till ett klassrum tillsammans med en lärare som kunde tolka från hassania till spanska och så bad jag Abdelai berätta en historia för mig. Han började omedelbart berätta och jag antecknade. Efter tolv strålände bra historier hade jag kramp i handen och sade att nu orkade

jag inte anteckna mer.

Sju av Abdelais historier finns med i boken. Det är också andra historier jag hört i lägren, av min tolk Ahmed Fadel, av Hari Arosi Bouzeid som har en familj med speciella relationer till ormar och en välkänd historia berättades av Ahmed Hadara.

Berättandet lever nämligen bland flyktningarna i lägren på ett helt annat sätt än i det ockuperade Västsahara där förtrycket och den politiska kampen har fått historieberättarna att tystna.

På foton tagna i januari 2015 med mobilkamera ser man barn sitta i sanden utanför en av lägrens bokbussar i Boujdor och läsa i spökboken. Enligt den som skickat bilderna

började de med att läsa historierna som berättats av västsaharier, ofta för alla välkända historier, sen försätter man med spökhistorier berättade i Sverige, Honduras, El Salvador och London.

Det är förlaget Casbah i Alger som givit ut boken. Den har översatts till arabiska av Rawia Morra, men det har tagit mycket lång tid för förlaget att få ut boken.

Från början var det tänkt att boken skulle innehålla foton av berättare tagna av Kim Naylor. Han ställde foton till förlagets förrogande men när boken var färdigtryckt i höstas var det utan fotografier. Det hade blivit för dyrt att ha dem med, påstod förlagschefen. Därför har Svenska Ambassaden i Algeriet låtit trycka upp foton i affischformat. De kommer att visas på flera platser i Algeriet, men en uppsättning bilder är skickade till lägren. De kommer att ställas ut på folkbiblioteken tillsammans med boken. Förhoppningsvis leder det till att man arrangerar en Berättarfestival, för bland västsaharier

”De senaste inköpen var av bilderböcker från Dar Al-Muna skrivna och illustrerade av Sveriges mest kända författare. Så nu kan flyktningbarnen läsa om Mamma Mu, Findus, Alfons Åberg, Pippi Långstrump, Emil i Lönneberga...”

rierna finns tusentals bra historier och lika många bra berättare.

Alltsammans började med att jag, när jag besökte lägren under en reportageresa, hörde en märklig historia. Den handlade om en liten nomadpojke som kom bort i öknen under en sandstorm och växte upp i en strutsflock. Berättarna påstod att han hette Hadara och var en sann historia. Det trodde jag inte på, men när Polisarios representant i Sverige påstod att Hadara funnits reste jag tillbaka till lägren och till den befriade delen av Västsahara och samlade in fakta om historien. När jag kom hem kunde jag skriva boken” Pojken som levde med strutsar.” Den blev översatt till arabiska och eftersom flyktningarna så gärna ville ha boken startade BiS sitt projekt. De samlade in pengar bland annat på bibliotek i Sverige och när bibliotekarierna fyllde år. Snart kunde BiS köpa in 5000 exemplar av Strutsboken på arabiska, finansiera tryckningen av en handbok om hur svenska skolor arbetat med boken och köpa in ytterligare 1000 exemplar av boken i bra och hållbar inbindning tryckt på förlaget Dar Al-Muna i Sverige. De böckerna skickades med i Praktisk Solidaritets container och smugglades in i det ockuperade Västsahara.

De senaste inköpen var av bilderböcker från Dar Al-Muna skrivna och illustrerade av Sveriges mest kända författare. Så nu kan flyktningbarnen läsa om Mamma Mu, Findus, Alfons Åberg, Pippi Långstrump,

Emil i Lönneberga...

Föreningen Västsahara och Västsahara-Aktionen har också bidragit till inköpen av böcker på arabiska både för barn och vuxna och finns nu på lägrens folkbibliotek och tre bokbussar.

Föreningen BiS insamling till barnböcker på arabiska till de västsahariska flyktningbarnen avslutades 2014 i och med inköpet av samlingen med spökhistorier.

– Projektet har avslutats med flaggan i

topp, mejlar Hamida Abdullah, föreståndare för lägrens första folkbibliotek. Varför? Jo böckerna är på arabiska, på vårt språk. Tidigare har vi bara fått böcker på spanska som få kan och vill läsa. Böckerna vi fått på arabiska har gjort att alla, barn, lärare och andra vuxna i lägren läser mycket mer än tidigare.

Text: Monica Zak

Bilder: Kim Naylor, Hamida Abdulla och Monica Zak

Pappa Rubio läser högt för sina barn. Vad han läser? Hadaraboken på arabiska.

Abdelai, spökhistorieberättaren, får full uppmärksamhet av pojkarna på en internatskola i flyktninglägren.

I flyktinglägren står tiden still

Västsaharas "födelsedag" 27 februari firas bland annat med traditionell dans.

Jag är upprymd – det händer stora saker i Sverige kring Västsaharafrågan. Men här i flyktinglägren står tiden still. För dem som levt hela sina liv i öknen är det svårt att hålla hoppet vid liv.

Jag är här i flyktinglägren för sjunde gången i mars 2014. Jag har med mig peppande nyheter från Sverige om hur vi jobbar med opinionsbildning kring Västsahara. Det rör på sig i debatten i Sverige. I ett par år har jag åkt runt och hållit föredrag, lagt upp bilder och informerat på sociala medier tills alla mina vänner nu förstår att Västsahara finns, och fått inblick i hur verkligheten där ser ut: Att landet till två tredjedelar är ockuperat av Marocko och att stora delar av befolkningen lever i flyktingläger i öknen under svåra förhållanden. Mina vänner kollar med mig innan de bokar en semesterresa. Jag

säger "Åk inte till Marocko, det är en ockupationsmakt som begår brott mot mänskliga rättigheter och bryter mot internationell rätt och dit vill du inte att dina pengar ska gå". Folk har börjat prata om Västsahara. De hör av sig till mig när de ser något som inte stämmer i informationsflödet. Det har tagit år av informering men en sak jag lärt mig är att jag måste upprepa mig och fortsätta säga samma saker för att det ska gå in.

Den här resan får jag chansen att göra många studiebesök som jag inte brukar hinna med. Jag besöker den relativt nystartade musikskolan, konstskolan och den lite mer etablerade filmskolan. Alla lärare säger att intresset för skolorna är stort bland ungdomarna, problemet är de knappa resurserna. Eleverna är på plats på morgonen innan skolan hunnit öppna och de är verkligen mo-

tiverade. Jag träffar kulturministern Jadiya Hamdi, som säger att det har varit en kamp att få pengar till skolorna och att få folk att förstå att kultur är viktigt. Hon menar att kulturen knyter samman människor och att vi behöver kultur för att kunna utvecklas. Att vi inte får glömma bort människovärdet.

Jag träffar också Groupo Nova. Det är en ickevåldsorganisation som kämpar för att visa att en fredlig väg till ett fritt Västsahara är möjlig. Det finns en frustration hos den unga generationen som vuxit sig starkare för varje år. De har levt hela sina liv i flyktinglägren och börjar tröttna på att vänta och vill ta till vapen. Men Groupo Nova är tydliga; bara en fredlig väg är möjlig.

Lite senare sitter jag i Fatimatous hem. Jag träffade henne första gången 2008. Vi har hållit kontakten och setts varje gång jag

"Inget har hänt sen sist. Det är det som är så sorgligt. Här sitter hon – min vän Fatimatou, 24 år, som gått två år i filmskolan, vars bästa vän flyttat till Spanien, och har ingen framtid om inget händer snart."

varit i lägren. Hon frågar om det mesta men fokus hamnar ofta på familjen. "Har du någon pojkvän? Är du gift nu? Hur mår din familj?" Jag berättar och frågar tillbaka. Vi

Nu finns det kurser i film, musik och konst – men resurserna är små.

Fatimatou, 24 år, hoppas att hennes liv i flyktinglägren inte har varit förgäves.

brukar skoja mycket om förhållanden och om hur ingen av oss är särskilt framgångsrika eller intresserade av den biten.

Jag frågar alltid vad som hänt sen sist, men den här gången gör jag inte det. Inget har hänt sen sist. Det är det som är så sorgligt. Här sitter hon – min vän Fatimatou, 24 år, som gått två år i filmskolan, vars bästa vän flyttat till Spanien, och har ingen framtid om inget händer snart. Hon är inte ihop med någon och vill inte skaffa barn nu. Hon vill göra film, vill utveckla sina kunskaper, vill utbilda sig. Precis som du och jag. Hon hoppas att hennes liv i flyktinglägren inte varit förgäves och att hon snart får återvända till sitt land. Ett land där hon ännu inte varit.

Vårt arbete i Sverige spelar stor roll. Men jag ser samtidigt mina västsahariska vänner växa upp under förhållanden där en ocku-

pationsmakt satt dagordningen och där inget händer för att deras liv ska bli bättre. Jag blir frustrerad för att deras tillvaro är ovärdig tills de återvänt, i många fall för allra första gången, till ett fritt Västsahara. Det kan ta flera år till, men rättvisan måste vinna.

Jag har en vilja som inte går att köpa för pengar och en tro på att vårt arbete gör skillnad. Därför kommer jag att fortsätta upprepa mig, kämpa, påverka politiker i Sverige, i EU, hålla kontakt med mina västsahariska vänner, bjuda med människor till flyktinglägren så att de själva ser hur situationen ser ut.

Det är i år 40 år sedan Marocko invaderade Västsahara. Det börjar bli bråttom nu och tiden rinner ut.

**Text: Julia Finér
Bilder: Lisa Requin och Julia Finér, Emmaus Stockholm**

Nya oljeaktörer

Schweizisk-brittiska ökända råvaruhandelsbolaget Glencore får stark kritik för de oljelicenser, som tecknats med marockanska statliga ONHYM. Blocket ligger norr om Kosmos block utanför Boujdour i Västsahara.

Kritik av WSRW får också norska Seabird Exploration, som gör seismiska studier av havsbotten för oljeindustrin, i december i västahariska vatten. Detta är det fjärde norska marinföretag som varit inblandat i Västsahara.

Samtliga tre tidigare har dragit sig ur; TGS-Nopec, Fugro-GeoTeam och PGS.

Norrmän utvisade ur Västsahara

Två norska representanter för Rafto Foundation for Human Rights tvingades av marockansk polis att lämna den ockuperade delen av Västsahara 10 december, dagen efter att de anlänt. De var i El Aaiún för att diskutera Glencore-Seabirds seismiska studier med MR-aktivister. Poliserna visade ingen legitimation, uppträdde oförsämrat och tvingade in personerna i en taxi till Marrakesh, där de sattes under polisbevakning.

Detta är den femte norska delegation som utvisades av marockansk polis 2014.

”Ingen mer försäljning”

I höstas deltog Atlas Copco på ett seminarium om hållbart företagande på svenska ambassaden i Rabat i Marocko.

– Presentationen var helt i linje med vår position om att inga framtida försäljningar går till projekt som överträder international lag. Vi har inte sålt någon utrustning till Västsahara sedan 2008, säger Ola Kinnander, presschef på Atlas Copco.

Det var tidskriften Västsahara som avslöjade att företaget sålt borrhutrustning till fosfatgruvan Bou Craa i Västsahara.

”Precis som din pappa”

20 polisbilar omringade ett hus i El Aaiún 27 januari där en intervju pågick med västaharier, som suttit fängslade och utsatts för tortyr. När den västahariske journalisten, Mohamed Mayara lämnade huset spottade den ansvarige polisen på hans bil och hotade att kidnappa Mayara, hans fru och barn samt att hålla Mayara fängslad ”precis som din pappa”. Mohamed Mayaras far, som ”försvann” med sina tre bröder 1976, dog i ett hemligt fängelse i Agdz i juli 1977 efter misshandel och tortyr.

S-kvinnornas vecka i Sahara

– Att med egna ögon uppleva de västahariska flyktingarnas situation är något helt annat än att höra och läsa om den. Trots isoleringen och hopplösheten upplevde vi en häpnadsväckande livsglädje och en imponerande förmåga att utvecklas. Kreativiteten flödade både i Olof Palmeskolan och i de grundskolor vi besökte. Två representanter för S-kvinnor Dalarna skriver om sitt besök i Olof Palmeskolan i november:

1989 invigde Maj-Lis Löw Olof Palmeskolan för flickor, en gåva från Svenska socialdemokratiska kvinnoförbundet, där hon då var ordförande.

S-kvinnors Stockholmsdistrikt har sedan 1998 arbetat för att Västsaharakonflikten ska uppmärksammas och stött Västsaharas kvinnor i många år. Främst har man samlat in medel till Olof Palmeskolan i flyktinglägren som stöds av Palmecentret med medel från Sida. S-kvinnor bidrar med 10 procent.

Dalarnas S-kvinnor har också länge intresserat sig för frågan. Från och med 2014 samlas pengar in för att finansiera yrkesutbildning för flickor i flyktinglägren.

I november besöktes flyktinglägret av Sonja Gardefjord från Stockholm, tolken Novin Harzan och Anita Tärneborg och Carin Palmcrantz från Dalarna.

För närvarande har skolan 99 elever och 25 anställda. Förutom allmänna ämnen kan man studera medie- data- och handelsämnen samt textil med sömnad. S-kvinnor har bland annat bidragit med symaskiner och datorer. 2013 köpte man in en buss, som lämnar och hämtar elever och lärare till lektionerna. Då kan fler elever, som bor långt bort, delta. I skolans lokaler finns också en

förskola, där elevernas och lärarnas barn tas om hand dagtid.

Den första dagen besöker vi skolan, där lektioner pågår trots att det är söndag. Det är en väldigt stor byggnad med många rum. I skolans buss blir vi sedan skjutsade till en av lärarna där vi trötta slumrar i väntan på maten. För oss som är här för första gången är allt nytt och spännande. Husen är möblerade med madrasser efter väggarna med många sköna kuddar. När det blir dags för mat kommer låga bord fram, där maten dukas fram och sittande på golvet äter vi. Te serveras alltid före måltiden, ett sött te med mintsmaak som lagas till på ett speciellt sätt. Det tar tid och vi får påfyllning i glaset så fort det blir tomt.

På måndagen åker vi hem till den kvinnliga rektorn Moumna, där vi alla får ”duscha”. Pengarna till skolan överlämnas och på väg tillbaka till vårt boende besöker vi kameler. På tisdagen tar vi med oss våra 16 välfyllda väskor till skolan. Lärarna samlas för att lyssna på Anita som pratar om hälskarteknikerna med hjälp av tolken Novin.

Vi besöker lägre lasarett på onsdagen. Två sjuksköterskor och två läkare från Spanien arbetar som volontärer där under två veckor. Enligt dem är magsjuka den vanligaste orsaken till sjukhusbesök.

Sedan besöker vi en mellan- och en högstadieskola och en förskola med barn mellan 4–6 år. Personalen har utbildats på Olof Palmes skola. Sista studiebesöket blir vattenverket, där sju borrhål försör lägret med vatten via tankbilar.

Torsdagen är vår stora dag. Lärare, elever och inbjudna samlas i stora salen på skolan för att höra Carin Palmcrantz berätta om S-kvinnor och den feministiska kampen i Sverige. Carin berättar om S-kvinnors

Personalen på den här förskolan har utbildats på Olof Palmeskolan.

kamp för kvinnors lika värde och ett jubel utbryter när Carin berättar om de viktigaste frågorna; utbildning, rätten till alla arbeten, fritt från kärnvapen och omsorg för alla.

De västahariska kvinnorna berättar för oss att de hela tiden har deltagit i jämställdhets- och frihetskampen. Flera har deltagit i alla stora internationella konferenser som i Peking och Köpenhamn.

Under kriget tog de ett mycket stort an-

I den stora salen i Olof Palmeskolan samlas de kvinnliga eleverna för att lyssna på och samtala med bland andra Carin Palmcrantz, som berättar om den feministiska kampen i Sverige.

På Olof Palmeskolan studerar kvinnorna sömnad, media och datakunskap förutom allmänna ämnen.

svar och deltog i uppbyggandet av lägren. De jobbade hårt för överlevnad, mot analfabetism och för högre utbildning.

Kvinnorna kämpar nu för ledande poster och har i dagsläget 23 procent. Ett problem är att många hoppar av sin utbildning. Ett annat är att kvinnor inte röstar på kvinnor, utan på män – om de röstar!

– Vi vill bygga ett demokratiskt land där ALLA ska vara med. Alla ska ha ekonomisk självständighet och kvinnor ska ha inflytan-

de ÖVERALLT. Kampen går vidare. Frågorna är desamma överallt. Utan kvinnor skulle inget fungera i samhället. Vi tänker på våra systrar i den ockuperade delen av Västsahara. Flera av dem har fängslats och torterats för att de kämpar för friheten, säger kvinnorna. Det västahariska folket har under hela den här långa flyktingtillvaron lyckats hålla modet uppe och förmått överföra känslan för landet och det egna folkets förmåga till barn och barnbarn.

Faktum är att snart tre generationer vuxit upp i fångenskap men att de unga fortfarande har förmåga att ta ansvar för sitt land. Man imponeras av tålmodet, framtidstron och viljan att avstå från våld. Det som från början var tältläger i en otillgänglig del av Sahara har utvecklats till välfungerande samhällen med en fungerande infrastruktur. Samtidigt är man helt beroende av livsmedelsmedelsbistånd från FN och omvärlden. Området är direkt olämpligt för permanent boende.

Vår övertygelse att Sverige och övriga EU-länder snarast bör erkänna staten Västsahara har stärkts. Respekten för FN och de resolutioner som beslutats angående folkomröstning och självständighet för Västsahara måste följas.

Text: Carin Palmcrantz och Anita Tärneborg, S-kvinnor Dalarna Bild: Anita Tärneborg

Högskolan samarbetar med Marocko

En stor delegation ledd av generaldirektören Ulf Melin på Universitets- och högskolerådet (UHR) besökte i höstas ockupationsmakten Marocko för att diskutera högskolesamarbete.

Den marockanske utbildningsministern Lahcen Daoudi tog emot Ulf Melin i Rabat. Ansvarig minister Helene Hellmark Knutsson, socialdemokrat, tycker att akademiskt samarbete är en bra metod för att skapa fred, och hon har inga betänkligheter över Marockos 40-åriga ockupation.

– De bör definitivt inte samarbeta om det handlar om projekt som kan tänkas stödja ockupationen av Västsahara. Alla som deltar i samarbete bör vara väl informerade om Västsahara-frågan för att kunna agera på rätt sätt, menar Pål Wränge, professor i internationell rätt på Stockholms Universitet.

”De bör definitivt inte samarbeta om det handlar om projekt som kan tänkas stödja ockupationen av Västsahara, säger Pål Wränge, professor i internationell rätt.”

– Från SFS sida tycker vi att det är viktigt att samarbeta och ha kontakt med studenter i andra länder, säger Rebecka Stenkvist, ordförande för Sveriges förenade studentkårer (SFS). SFS har två ledamöter i UHR:s styrelse.

– Det är lärosätena själva som har ansvar för att bedöma med vilka lärosäten i andra länder de ska samarbeta med. Det regeringen har pekat på är att akademiskt samarbete kan vara ett sätt att skapa bättre förutsättningar för demokrati och fred, svarar Helene Hellmark Knutsson, ministern för högre utbildning och forskning via sin pressekreterare Rasmus Lenefors.

Tidskriften Västsahara har bett om klargörande av ansvarig minister om högskolesamarbete kan vara en bra metod för att få slut på 40-åriga ockupationer. I skrivande stund har inget svar getts.

Text: Arto Valtonen

Asria Mohamed informerade i Gävle.

I Köping och Västerås hade Brödet och Fiskarna en butikskampanj.

Lyckad information i skolor och i butiker

Fem organisationer har under hösten försökt ”sätta Västsahara på kartan” genom skol- och lärarinformation och butikskampanjer.

Hösten 2012 genomförde Föreningen Västsahara ett skolprojekt ”Unga västsahariska röster” med stöd av Forum Syds informationsbidrag.

20 gymnasieskolor och folkhögskolor i främst västra Sverige fick information om Västsahara. Dessutom arrangerades två offentliga möten i Göteborg och Lund i samarbete med studenternas Utrikespolitiska föreningar. Sammanlagt fick 1 600 unga människor information om Västsahara.

Till skolprojektet hade Föreningen Västsahara också producerat informationsfoldrar med korta berättelser om unga västsaharier i både flyktinglägren och ockuperat område. Ett specialnummer av tidskriften Västsahara gjordes också.

Under två veckor av denna informationshöst medverkade Leaarosi, en 30-årig västsaharier som bjudits in från flyktinglägren i Algeriet. Han pratade bra engelska och kunde därför kommunicera med eleverna direkt. Hans berättelse om flykten från den ockuperade delen av Västsahara till flyktinglägren tio år tidigare berörde många elever starkt.

På utbildningsmässan Skolforum i Stockholm fick lärare information.

De flesta skolelever visste ingenting om Västsahara. Många var förvånade och ganska upprörda över att de inte fått lära sig något om denna konflikt under skoltiden.

Lärarna var också tacksamma över besöken. Många såg informationen som en viktig fortbildning.

Under 2014 har Emmaus Stockholm tillsammans med Föreningen Västsahara, Kommittén för Västsaharas kvinnor, Brödet och fiskarna och Gävle bistandsgrupp genomfört ett nytt informationsprojekt med

stöd av Forum Syd; ”Västsahara på kartan”.

Föreningen Västsaharas del i detta har varit information på gymnasieskolor, produktion av en kortfilm av Kim Naylor, ett informationshäfte till lärare och ett informationsblad till främst läromedelsförlag och läroboksförfattare.

I Göteborg med omnejd och Skåne har under hösten cirka 700 gymnasieelever på 11 skolor fått information under hösten. Responsen har åter var mycket bra och eleverna förvånade, upprörda och tacksamma.

Här är några av kommentarerna i elevernas utvärderingar:

”Jag tycker att detta var väldigt intressant. Detta var inget jag hört om innan och detta är definitivt något jag kommer att fundera vidare på. Tack för en jättebra föreläsning!” ”Intressant redovisning som öppnar upp ögonen för en konflikt i ”det dolda.” ”Bra redovisning med mycket bra fakta. Spännande med egna upplevelser som det berättades om.”

”Tack för att du kom.” ”Jättebra föreläsning med intressant information. Bra upplägg och jätteroligt med egna bilder och erfarenheter.”

Text: Lena Thunberg

Bilder: Julia Finér och Sari Jacobson

Västsahara sätts på kartan

Endast i 3 av 25 gymnasieläroböcker förekommer Västsahara i löpande text. Men även där Västsahara nämns är informationen otillräcklig eller felaktig. Det visar en granskning av läroböcker som var en del av informationsprojektet ”Västsahara på kartan”.

”Gymnasieskolans läroböcker negligerar det faktum att Västsahara delvis är ockuperat av Marocko. Att ett så tydligt exempel på brott mot mänskliga rättigheter och internationell rätt osynliggörs i svenska läromedel är uppseendeväckande”, skrev nätverkets fem ordföranden Julia Finér, Sonja Gardefjord, Njenga Gikanga, Magnus Haukland och Natasa Mirosovic i en debattartikel i ETC. Artikel publicerades även i fyra andra tidningar.

Syftet med de fem organisationernas informationsprojekt var att öka medvetenheten om Västsahara, Afrikas sista koloni, men även att uppmärksamma den bristande informationen i läromedel och verka för en förändring. Under butikskampanjerna hos Brödet och Fiskarna i Västerås, Emmaus Gävleborgs Bistandsgrupp och Emmaus Stockholm berättade nätverkets informatörer om Marockos ockupation av Västsahara. Kunderna fick delta i fråge-

”Gymnasieskolans läroböcker negligerar det faktum att Västsahara delvis är ockuperat av Marocko.”

sporter, tittade på bildspel och uppmanades ”att sätta Västsahara på kartan”. ”Jag visste ingenting men nu vill jag lära mig mer”, ”Västsahara behöver lyftas på dagordningen” och ”alla borde ha sin frihet”, var några kommentarer.

Brödet och Fiskarna anordnade i samband med butikskampanjen en auktion som fick uppmärksamhet från både lokalpress och butikens kunder. Intäkterna från auktionen resulterade i ett bidrag till de västsahariska flyktinglägren. Butikskampanjen hos Emmaus Gävleborgs Bistandsgrupp inleddes med ett föredrag av Asria Mohamed, som berättade om att växa upp i flykting-

Det finns nästan ingen eller felaktig information om Västsahara i läroböcker för gymnasieskolan.

lägren. ”Asrias besök konkretiserade situationen och det var intressant att få höra hennes personliga upplevelser”, berättade Malin Söderman från bistandsgruppen. Informationshäftet, bakgrundsinformationen, granskningsrapporten och flygblad delades ut.

På Skolforum i november i Stockholm talade Emmaus Stockholms Julia Finér med Rabab Amidane, flerfaldigt belönad för sin fredliga kamp för Västsahara, om hennes skolgång i Västsahara och hur hon fick lära sig att Västsahara inte fanns. På den stora utbildningsmässan deltog lärare, studenter och förlag. Projektet avslutades med möten med förlagsredaktörer som uppmanades att se till att gymnasieelever får korrekt information om Västsahara. Flera var positiva och som resultat ska till exempel Gleerups Utbildning göra en ändring i nästa tryckning en lärobok. Den i dag streckade gränsen mellan Västsahara och Marocko på kartorna ska ersättas med en heldragen linje. Emmaus Stockholm har också informerat cirka 300 gymnasieelever om Västsahara.

Text: Charlotte Wester,
Emmaus Stockholm
Bild: Julia Finér

WSRW 10 år

Det internationella nätverket Western Sahara Resource Watch fyllde 10 år i februari.

På webbsidan www.wsrw.org uppdateras ständigt informationen om stölden och rovdriften av Västsaharas naturresurser.

Fisket, oljan, fosfaten, sanden och grönsaksodlingarna vid Dakhla är de näringar som följs upp. Nätverket arbetar aktivt för att stoppa verksamheten och förmå investerare att sälja av aktieinnehav i företag som handlar med stulna västsahariska naturresurser.

Fotoutställningar

Fotoutställningen "Västsahara väntar" som finns i två exemplar, visas under året på biblioteken i Vårgårda, Kinna, Stenungsund, Kungälv, Mölndal, Majorna, Högsbo, Kyrkbyn, Älvstranden i Göteborg och kulturhusen i Borås, Kungsbacka och Varberg.

En mindre fotoutställning som kan skickas med post visas också i Nora och Karlskrona.

Kontakta gärna Tidskriften Västsahara för tips om utställningsplatser: e-post: vastsahara@brevet.nu

Ny hemsida för Västsahara

Vår nya hemsida hittar du på www.vastsahara.net

Här kan du söka information bland tidigare publicerade artiklar ur tidskriften, läsa kortfattad bakgrundsinfo om olika temaområden, hitta länkar till andra informationskällor, beställa material samt läsa information från Föreningen Västsahara.

Ständigt uppdaterad information finner du på tidskriftens facebook: www.facebook.com/tidskriftenvastsahara

Gilla oss gärna! Glöm inte att prenumerera på Tidskriften Västsahara!

Återvinn fosfor!

För att producera konstgödsel behövs fosfatmalm. Men för en långsiktigt hållbar global matförsörjning måste i stället olika metoder för att återvinna fosfor skapas, menar en grupp svenska forskare.

Cirka 90 procent av all ändlig fosfatmalm finns i tre länder; USA, Kina och Marocko. De stora jordbruksländerna USA och Kina behöver sitt fosfat själva.

Marocko är det land som exporterar. En stor del av fosfatfyndigheterna, vars storlek har uppgraderats, ligger på västsaharisk ockuperad mark.

KRÖNIKAN

Erkänn Västsahara!

Västsahara ockuperas sedan 1975 av Marocko, och övergrepp och brott mot mänskliga rättigheter är vardag i de ockuperade områdena. FN har sökt finna en lösning på konflikten sedan den påbörjades men haft liten framgång på grund av Marockos obstruerande och världssamfundets ovilja att sätta större press på ockupanterna. Kampen för ett självständigt och fritt Västsahara stöder sig på principen om rätt till självbestämmande som enligt bland annat Internationella domstolen i Haag tillkommer Västsahara. Rätten till självbestämmande handlar i grund och botten om att sätta människan före systemen och ge henne makt över sitt eget liv och sin egen framtid. Det är en frihetlig princip som vi som liberaler håller högt. Vi vill att Sverige alltid ska stå på de förtrycktas sida och hävda deras rätt att kasta av sig förtryckets bojor.

En av de främsta orsakerna till att konflikten består utan lösning är att den är på tok för ouppmärksam i Sverige och i resten av världen. Marockanska övergrepp på civila västsaharier och brott mot de mänskliga rättigheterna är vardagsmat i Västsahara. Rapport efter rapport larmar om förhållandena. Omvärlden är inte bara tyst inför dessa övergrepp, EU passar dessutom på att utnyttja situationen för att köpa västsahariska fiske-rättigheter av Marocko, vilket får till följd att Västsaharas vatten blir utfiskat och benen slås undan på det småskaliga kustfisket. Vi tror därför på att synliggöra konflikten och få upp den på agendan. Ett svenskt erkännande vore förstås ett bra sätt att göra det på, men det är även viktigt att civilsamhället, som bland annat Föreningen Västsahara och även vi partipolitiska or-

ganisationer, fortsätter det viktiga arbetet med att folkbilda och opinionsbilda kring konflikten.

Frågan om självständighet för västsaharierna skulle avgöras genom en folkomröstning där de fick välja sin egen framtid, men Marocko vägrar låta en sådan folkomröstning komma till stånd. I ett försök att rubba det status quo som råder har därför det västsahariska folkets representant, organisationen Polisario, utropat sin republik, som erkänts av ett flertal stater världen över, och även av Afrikanska Unionen. Främst på grund av de intressen som Frankrike och Spanien har i goda handelsförbindelser med Marocko har dock EU hållit sig avvaktande i frågan. Inget EU-land har ännu erkänt Västsahara, men Sverige skulle kunna bli det första och driva EU framför sig.

Vapenvila har rätt sedan 1991, en vapenvila som respekterats av Polisario. Bristen på framsteg, världens tystnad och de dagliga övergreppen från Marockos sida ger dock upphov till en känsla av maktlöshet hos västsaharierna. Det talas nu inom Polisario om att överge vapenvilan och återgå till väpnad konflikt. Därför är det än viktigare att världen tar tag i konflikten nu, innan den blir än mer våldsam. Därför vill vi i Centerpartiets ungdomsförbund att Sverige så snart som möjligt erkänner Västsahara och aktivt arbetar för att få ett slut på Marockos illegala ockupation.

Matilda Molander,
ordförande, Centerpartiets
Ungdomsförbunds
internationella kommitté
Leo Pierini,
f.d. ordförande, Center-
partiets Ungdomsförbunds
internationella kommitté

MATILDA MOLANDER

LEO PIERINI

Carin Palmcrantz från S-kvinnor Dalarna firar att fotoutställningen Flykting i öknen invigdes på Leksands bibliotek i januari. Fyra av Kim Naylor's bilder från utställningen Flykting i öknen.

Kim Naylor's flykting-bilder visas i Dalarna

I januari invigde kommunalrådet Ulrika Liljeberg fotoutställningen Flykting i öknen genom att klippa banden i den västsahariska flaggans färger på Leksands bibliotek. Utställningen skildrar livet i flyktinglägren i Algeriet.

Leksand var den första anhalten för fotoutställningen. Kim Naylor, fotografen som har tagit utställningens bilder, har band hit. Under nio år bodde han här med sin svenska fru och två barn. Numera bor de i Stockholm.

I tre veckor hängde fotoutställningen – som är producerad av Föreningen Västsahara – i Leksand. Utställningen har kommit upp genom ett samarbete mellan Leksands S-

kvinnor, Nedansiljans FN-förening och ABF. Ett informationsmöte organiserades också.

– Det är starka bilder och vi är mycket glada över att få vara först att visa dem, sa S-politikern Carin Palmcrantz som själv besökte de västsahariska flyktinglägren i november.

– Jag hade hoppats att Sverige skulle erkänna Västsahara samtidigt som vi erkände Palestina. Förhoppningsvis blir det så senare i år.

Efter Leksand bar det av till Falun och nya samarbetspartner som Falu Afrikagrupp.

Den engelske fotografen Kim Naylor är född i London. Han har en examen från University College London men började tidigt göra reportageresor med text och bil-

der från hela världen. Det är framför allt hans varma fotografiska skildringar av möten med människor från skilda miljöer som har gjort honom känd. Hans bilder säljs världen över. Reportageresorna har främst gått till Afrika, Asien och Sydamerika.

Han har under många år arbetat som fotograf för den svenska organisationen The World's Children's Prize for the Rights of the Child.

Kim Naylor har besökt de västsahariska flyktinglägren fyra gånger, bland annat tillsammans med författaren Monica Zak.

Text: Lena Thunberg
Bilder: Linda Sävhammar och Kim Naylor

ERKÄNN OSS!

40

år har gått sedan Marocko invaderade Spanska Sahara (Västsahara) i oktober 1975.

3

mejl har anlänt med nödrop om att makrillburrarna inte längre kommer till flyktinglägren.

90

procent av all fosfatmalm finns i USA, Kina och Marocko och Västsahara.

6000

böcker "Pojken som levde med strutsar" på arabiska har levererats till flyktinglägren.

1979

kom seriealbumet "Uppdrag i Sahara" ut.

I flyktinglägren har de snart väntat i 40 år. Nya generationer föds. Ungdomarna blir mer och mer frustrerande. Och i Sverige har nu den nya regeringen suttit vid makten i mer än fyra månader utan att verkställa

riksdagsbeslutet från 2012 om att Sverige ska erkänna Västsahara. Kongressbeslut finns från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Vad väntar ni på i regeringen?

Följ tidningen på facebook så får du de senaste nyheterna:
www.facebook.com/tidskriftenvastsahara